

REFLEXIONOU
CHRISTEN
VAR
AR VESVENTI.

X XIX I

E Montroulez, eus a Imprimeri LÉDAN.

APPROBATION.

JOSEPH-MARIE GRAVERAN, par la Divine Miséricorde
et la grâce du Saint-Siège Apostolique,

Evêque de Quimper;

Vu le compte favorable qui nous a été rendu d'un petit
manuscrit breton, intitulé : *Reflexionou Christen var ar
Vesventi*, nous l'approuvons pour notre diocèse, et en
permettons l'impression.

Donné à Quimper, sous notre seing et le contre-seing du
Secrétaire de notre Evêché, le 4 du mois de mars 1853.

† J^h-M., Evêque de Quimper.

Par Monseigneur l'Evêque,

EVYARD, Chanoine honoraire, Secrétaire.

REFLEXIONOU CHRISTEN VAR AR VESVENTI.

I^o

Setañcou tennet eus ar Scriptur Sacr a eneb ar Vesventi.

BALEOMP gant modesti ha gant honestis, evel ma valeer en deiz; n'en em abandonit qet d'an debauch, na d'ar Vesventi, na d'al lubricite, na d'ar sican, na d'an avi. (*Rom. 13-13.*)

Laqit eves eta na deufe ho calon da galedi dre re a cher vad hac a vin, ha dre an droublien eus ar vuez-mâ, ha na deufe an deiz terrupl d'ho surpren en eun taol count. (*S. Luc. 21. 24.*)

Maleur deoc'h-hu pere a zo crén da eva, hac a laca ho cloar oc'h ellout eva calz! Maleur deoc'h-hu pere a glasq ho cloar oc'h en em vesvi hac o vesvi re-all! Maleur deoc'h-hu pere ne zavit diouz ar mintin nemet evit debri hac eva betec an nôs, bete ma vezo ho penn pounner gant ar güin! Abalamour da guementse en deus an ifern ledanneat e entrailhou ha digoret e c'hinou evel eun abym infinit (*Isaï. ch. 5.*)

Nac an dud impudic, nac an dud abominabl, nac al laëron, nac an dud avaricius, nac ar Vesverien, nac an dud vechant, nac ar re a guemer injustamant madou o nessa, ne antreint qet er rouantelez eternal. (*1. Cor. 6.*)

Na boulsit qet da eva ar re a gar ar güin, rac ar güin en deus lazet calz a dud. An tân a aprouv caleder an houarn, hac ar güin evet hep moderation, a ro da anaout ar galonou orgouillus. Ar güin evet gant moderation, a ro evel eur vuez nevez; mar qemerit anezàn gant moderation, e viot sobr hac eürus. Mes petra eo buez eun den pehini en em ro d'ar Vesventi? Eur vuez mizerabl eo. Eus ar Vesventi e teu ar goler hac alies collou bras: ar Vesventi a zo eun tourmant evit ar c'horf hac evit an ene. Ar Vesventi a rent an den afrontet, el laca da goueza, a lam digantàn e nerz, hac a zo caos da veur a hini da veza pistiguet. Na evit qet re: nebeut a viñ a zo avoalc'h evit eun den reglet mad. (*Eccli. 31.*)

Eul labourer mesvier ne vezo biqen pinvidic. (*Ecc. 19.*)

Da biou e vezo lavaret maleur? Da dud piou e vezo lavaret maleur? Piou eo en devezo sican? Piou a gouezo er fòs? Piou eo en devezo bazadou hep rêzon? Piou a vezo gouelet rus pe drouc-livet e zaoulagad? Ha n'en dê qet ar re a dremen o amzer ec'h eva, hac a guemer o flijadur o lipat ar gouer? (*Prov. 23-19.*)

Sônjet e meus em c'halon refus d'am c'horf ar blijadur da eva, evit ma teuyo va ene da antren en hent eus ar furnes, ha ne deuyo qet d'en em goll en hent eus ar folentez. (*Eccli. 2.*)

II°

Santimant darn eus an Tadou Santel var ar Vesventi.

Hac én a zo netra a rentfe an den disprijaploc'h eguet ar Vesventi? Eun den mezo a zo evel eur c'horf pehini ne deo na beo na maro; eun drouc-speret eo, hac e-unan en deus choazet ar stat-se; eun den clàn eo, mes dre e faot; eun den disqiant eo, ha den n'en deus truez outàn; dishenori a ra natur eun den; inutil eo evit ar vrò, evit e vignonet, evit e guerent hac evit e brofit e-unan. Ar güel anezàn a ra heus, a laca tec'hel dioutàn; e fêçoun da vale, e vouez, e halan hepqen er rent insupportabl; mes an drouc bras, an drouc infinit eo ma teu an inclination d'ar Vesventi da serri dôr an ên, da briva eus ar madou eternal, ha goude beza laqueat disprija ha goapât ar Mesvier epad e vuez, er c'hondaon c'hoas d'an tourmanchou eternal eus an ifern. (*S. Chrys., hom. 1, d'ar bobl.*)

Eus a bet seurt dizurziou ne dê qet caos ar Vesventi? Ar sacreou, ar blasphemou, al leoudouet, ar mallosiou a heuill peurvuia an debauch; hac evel ar zobriete eo ar vâm eus ar feis, evelse ivez ar Vesventi eo ar zourcen eus ar viçou. Gouelet a rit e toull dôr an ties-se en pere en em dastum evit eva tud mizerabl pere n'o deus qet un habit evit en em c'holoï, ur gouennec evit caout un tam bara, o clasq regli ha gouarn pep tra er rouantelez hac en Ilis. Parlant a reont hep gouzout petra a leveront, o credi o deus o-unan an oll galiteou hac an oll dalanchou. Ar brassa enor evito eo

eva muyoc'h eguet ar re-all; gounideguez ar sizun a zo teuzet en un devez; sevel a ra sican; en em ganna a rear, hac ar goad en em guemesq gant ar güin; ar c'horf ne all mui en em zouten; ar speret a zo collet; an teod a zo bisteod.... ar visach drouc-livet ha stenet a rent ar Mesvier eun objet a horrol. (*S. Amb. de Elia et jejunio*).

Ar Mesvier ne verit qet e ve truez outàn, rac e-unan eo en em laqueat dindan domination an drouc-speret. Evel idolou ar bayanet, en deus daoulagad, ha ne vel qet; dioucouarn, ha ne glêo qet; treid ha daouarn eus a bere ne all qet en em servicha : en douguen a renqer evel eun den maro, epad ma teu qement hini er gouel d'e goapât ha d'e insulti. (*S. Basil*).

III°

Petra eo ar Vesventi, ha petra a rânqer da gredi var ar sujet-se.

Ar Vesventi a gonsist er blijadur dizordren a guemerer oc'h eva.

Eun den a zo mezo, pa na ell muy, goude beza evet re, en em bossedi e-unan; pa né muy mestr da gomandi d'ar santiman chou eus e ene, na d'ar mouvaman chou eus e gorf, evel ar bale, ar parlant, etc.

Chetu amâ ar pez a zesq deomp an theologianet beza pe-c'hejou grevus ha marvel er matier-mâ :

Ar Vesventi, eme Sant Thomas, a zo pec'het marvel, pa deu eun den d'en em briva volonteramant eus e rêson, o c'houzout e ra dre guementse eun dra fall. Arabat eo c'redi gouscoude ne vet coupabl a bec'het marvel nemet pa goller ar rêson, rac alies meurbet ec'h erru e zoar coupabl a bec'het marvel hep coll antieramant ar rêson :

1° Pa noazer considerablamant d'ar yec'het oc'h eva re;

2° Pa deu an den, dre ar boesson, d'en em renta inca-pabl da ober al labouriou pere a dle da ober; pa na ell muy en em acquitta eus e zeveriou, evel ma zeo asista en oferen eun deiz en pehini eo oblijet d'e c'hlêvet;

3° Pa deu eun den da en em abandouni alies da eva re, en hevelep fêçon ma rafe e zoue eus e gôf, evel a lavar an

Abostol, hep sònjâl e netra all ebet, hep caout sourci all ebet, hep clasq plijadur all ebet nemet da eva;

4° Pa deuer da derri yuniou an Ilis, evit contanti an inclination da eva;

5° Pa eller anaout dre eun experianç maleurus penaos goude beza evet e pec'her a enep ar feis, e vlasphèmer, ec'h en em sicaner, e lavarer comziou fall, pe e rear actionou dishonest;

6° Pa en em exposer gant anaoudeguez da goll ar rêson, ha n'e c'holfet qet;

7° Pec'hi a rear c'hoas, pa vezer caos d'ar re-all d'en em vesvi; pa roer re da eun all da eva evit e vesvi; pa ne virer qet ouz eun den d'en em vesvi, mar gueller en ober, pe dre autorite, pe dre avizou mad.

Ar Mesvier a bec'h marvelamant ouz en em vesvi e-unan, hac o lacât ar re-all d'en em vesvi; mes ouspen ze, en deus c'hoas da respont eus an oll grimou pere a eller da goumeti er Vesventi, abalamour ma en deus gûelet ha dleet sònjâl penaos er stat-se e zoa capabl da goumeti pep seurt faotou, hac abalamour ma voa oblijet da gonservi e rêson, evel ma en ordren an natur. Eun den mezo a zo eta coupabl eus ar sacreou, blasphemou, actionou fall, etc., pere a goumet er stat-se en pehini co en em laqueat dre e volonteze e-unan.

IV°

Effejou ar Vesventi var an Ene.

Sant Yan-Chrisostôm, en eur barlant eus an differanç a zo etre ar pec'het a Vesventi hac ar pec'hejou-all, a lavar penaos ar pec'hejou-all ne broduont nemet effejou a bell, e leac'h ar Vesventi a zo ar zourcen eus a bep seurt pec'hejou. Evelse ec'h aller lavaret penaos eun den sujet d'ar Vesventi en deus ennàn e-unan ar sourcen eus an oll grimou.

Ne zeus eta netra, eme c'hoas ar memes Sant, a rafe qement a blijadur d'an diaoul evel gûelet eun den sujet d'ar vic-mâ; ne dê qet necesser e boulsa da grimou all, ar Vesventi e-unan el lacaï d'o c'houmeti oll. Ar Vesventi a zo eur vam griminal pehini a laca bemdez er bed bugale c'hoas goasoc'h eguet-hi.

Sant Augustin a antren ivez er memes santimant, pa lavar penaos an hini a zo sujet d'ar Vesventi ne goumet qet hep- qen eur pec'het, mes a zo e-unan pec'het, evel teuzet ha chenchet en pec'het.

An Tadou Santel a lavar a ur voues penaos ar Vesventi eo ar zourcen eus an oll grimou; ha na gredit qet e lavaront muyoc'h eguet a zo güir : ar breuven a zo sclear hac eas da rêi. Examinit Gourc'hemennou Doue, hac ec'h anavessot ne zeus hini anezo a enep pehini ar Mesvier ne n'em rent coupabl en eur fêcon indign.

Ar Vesverien a zo coupabl a enep ar Gourc'hemen qenta.

Ha lavaret a eller e rent ar Vesverien da Zoue an hom- mach souveren pehini a dileont dezàn, hi pere, herves Sant Faol, ne anavezont qen Doue nemet o c'hôf; hi pere n'o deus qen gout, qen sourci nemet da gontanti o zansualite? Selaouit o c'hanaouennou pa vezont mêzo : ha meuleudiou Doue eo a ganont? Ha diouz an nôs, araoc mont da gousqet, hac ober a ellint-hi o fedennou evel ma tle peb christen o ober? Penaos ec'h elfent pedi, pa ne ouzont qet petra a reont?

Ar Vesverien a zo coupabl a enep an eil Gourc'hemen.

Petra a zo caos eus a guement a zacreou, a vlashê mou qen horrubl, a guement a gomziou a enep ar Religion, a enep ar véleyen, etc.? Ha ne dê qet ar Vesventi evit an ordinal?

REMERQ. — Eun den mêzo pehini ne voar petra a lavar, ne ell qet beza prudant en e gomziou : lavarat a ra ar pez a deu en e benn, hep reflexion, hep moderation, hep reserv ebet; lavarat a ra eus ar re-all an oll drouc a voar hac an hini ne voar qet; lavarat a ra ar c'homziou loussa à enep ar Religion, a enep ar vodesti, dirac bugale, memes dirac e vugale e-unan; cana a ra chansoniou fall, hac, hep e sônjal, e had en drô dezàn ar goal exempl hac ar gorrupcion, hep ma ve gouscoude excusaploc'h.

Perac en em lacât er stat-se a follentez? Allas! alies e lavar traou pere a garfe goude ze beza tavet; trahissa a ra e zecrejou, e interest, e enor, e gomerc, e afferiou. Ar Mesvier a zo hevel ouz eur veren pehini a lès ar sclêrijen da dremen

dreizi. Evelse tromplerien fin a vel petra a zòrch; hac a obten digantàn aranjamanchoù pe varc'hajou control d'e interest. Pa vez divorfilet ha deuet ennàn e-unan, en deus qeus o velet pezh seurt marc'hajou en deus great, e clasq o zerri; mes re zivezat eo, siouas evintàn!

(*Beilladegou ar Presbytal.*)

Ar Vesverien a zo coupabl a enep an drede Gourc'hemen.

Pegument n'en dè qet profanet an drede Gourc'hemen! An deiz santel eus ar Zul, deiz an Autrou-Doue a zo deuet da veza deiz an drouc-speret; an deziou a zilvidiguez a zo deuet da veza evit ar Vesverien deziou a zaonation; ar Vesverien a chench an deziou a c'hraç hac a vizericord en deziou a zizurz hac a bec'hejou. D'an deiz santel eus ar Zul, Doue a c'halv ar bopl fidel d'an ilis evit selaou e lezen zantel, adori ar mysteriou eus ar Religion, ha receo e c'hraçou; evelse ive an drouc-speret a half d'e ilis (d'an tavarniou) ar re a aparchant outàn, ha pere, siouas! a zo fidel d'en em gaout en e assambleou, en pere e parlantont e langach, e tesqont e lezennou hac e uzachou. Eas eo compren eo an davarn ilis an diaoul, hac evit qementse, gouelit petra a dremen en ilis Jesus-Christ: cana a rear enni meuleudiou Doue, hac en davarn, en ilis-se eus an diaoul, e caner chansoniou evit eva, chansoniou dishonest, composet gant ministret Satan; ne glêver eno nemet comziou sot ha libertin. En ilis Jesus-Christ eo eun dra gaer meurbet gouelet an union eus ar bopl fidel pere n'en deus oll nemet eur vouez hac eur galon evit meuli Doue: en ilis an diaoul (en davarn) ne zeus nemet trous ha dizurs: e leac'h ar c'hleyer pere a c'halv ar bopl fidel da dy an Autrou-Doue, ne glêver nemet trous ar picherou, trous ar gouer, pehini a zigaç bep moment da vemor d'ar Vesverien e mañt en ty Satan. An deziou Sul, pere a dlefe beza ar re zantela etouez ar gristenien, eo an deziou en pere e pec'h muya ar Vesverien, en evelep fêçon ma c'helfet lavarar penaos supprima ar Zul a ve evita eun infinite a bec'hejou d'an dud-se, pere ne dennont james muy varnezo coler an Autrou-Doue eguet en deiz-se, pehini en devoa roet dezø evit meritout e c'hraçou hac e vizericord.

Ar Vesverien a zo coupabl a enep ar bévare Gourc'hemen.

Pez seurt respet, pezh seurt oboissanç o devezo bugale Mesverien evit o c'herent, pere a zifenno outo freqanti an tavarniou? Ar vugale-ze ha ne reont-hi qet goab eus o zud dirac an oll? Ha ne c'hoarzont-hi qet dezo en eur eva bou-taillad, hac en eur lavaret e zint tudigou simpl pere ne ouzont qen nemet radoti? Peguement a boan, a nec'hamant evit ar guerent! Pet güech ne dint-hi qet oblijet da veilla bete pell en nös evit gortoz o mab mesvier, pehini, hep sönjal en cosni e dad hac e vam, a guntunu e zebauch hac a c'hoars eus a chagrin e vam hac eus a c'hourdrouzou e dad?

EUS A BERS AR GUERENT. — Pezh seurt instruction a ell rëi d'e vugale eun tad Mesvier? Penaos ec'h ello beilla var o c'hundu? Penaos ec'h ello an tad repren e vugale pa o güelo oc'h heuill e exempl, o freqanti compagnunesiou fall, oc'h en em goll, hac en distro d'ar gueur o trëti o mam evel eur zervicheres, hac oc'h e insulti evit e avisou mad? Petra a lavaro neuze an tad, pehini eo ar c'henta da redet d'an tavarniou, ar c'henta da injuria ha da voal-drëti e bried? Penaos ec'h elfe rebech o viçou d'e vugale, o veza vicius e-unan? Sönjal a rai ne servichfe qet calz dezàn parlant; hac en effet, mar parlant, e velo souden peguen nebeut a gäs a rear eus e avisou. Pezh seurt effet a rafe e gomziou? E exemplou fall o deus muy a nerz evit cundui e vugale en hent eus ar viç.

Ar Vesverien a zo coupabl a enep ar bempet Gourc'hemen.

Lavaret a eller penaos eo ar Vesventi ar pen-caos, da nebeuta evit an ordinal, eus ar muntrou pere a zo difennet dre ar bempet Gourc'hemen. Pa seller piz, e c'hanavezer ne vez great casi muntr ebet gant eun den pehini a ve var yun. Pa vez pounner ar penn dre ar böesson, e zoar nebeut dispozet da zoufr eun injur, ha dispozet mad da injuria ar re-all : en em facha, en em goleri a rear, en em sqei, etc... Ha calz a dud maleurus a zo er prisoniou (calz memes er galeou), pere ne vijent qet eno, ma n'en divije qet ar Vesventi roet dezo an ardisëguez criminal a enep o nessa.

Ar Vesverien a zo coupabl a enep ar c'huec'hvet Gourc'hemen.

An oll a voar penaos ar güin, ar cher vad hac an impurete a zo compagnunezou pere n'en em separont cazi morse, ha Sant Paol a zifen ar Vesventi, abalamour al lubricite en em gav er güin.

Ar Vesverien a zo coupabl a enep ar zeisvet Gourc'hemen.

Darn a zastum en tavarniou dle pere a ouzout ne ellint get da baëa, ha pere ne baëint biqen; darn all a zispign en davarn arc'hant pehini a eljent hac a dlejent dispign evit paëa o dle. Peguement a laëronciou, a injustiçou eus a bers ar vugale en andret o zud, eus a bers ar zervicherien en andret o mistri evit contanti o inclination da eva!

Redec a elfemp oll Gourc'hemennou Doue ha re an Ilis, an oll obligationou eus a eun tad a famill, eus eur c'hraouadur, eus eur zoudard, eus eun artisan, etc., hac e ve eas compren penaos ar Mesvier n'en em acquit eus a zever ebet evel ma tle en ober e coustianç. Ar Vesventi, el lavarat a reomp c'hoas, eo ar zourcen eus an oll dizurziou hac eus an oll grimou. Ar Vesventi eo ar c'holl bras eus an ene, ha ma teufe ar maro da sqëi subitamant an den-ze er stat a Vesventi, ô va Doue! pebes sort, siouas! Bemdez gouscoude e clëvit lavarat : An den-mâ a zo couezet en dour hac en em veuzet, mèzo e zoa; ennes a zo couezet divar eur voguer pe divar eun ty; ar charetour-ze a zo bet lazet gant e gar; eun all a zo bet lazet dindan eur vezen, pe a zo couezet en eur punç, en eur vengleus, hac a zo maro var ar plaç. Pet Mesvier a zo eat er stat-se dirac Doue! Hac int a zo bet surprenet! O trista dihun! Dihuna eus ar Vesventi etre daouarn Doue, pehini a bunis ar Vesventi hæ an oll bec'hejou pere a drein var e lerc'h! Eur Mesvier pehini a varv mèzo a varv en stat a zaonation, ha ne vezo remed ebet evit e valeur. Pa na ell eun den mèzo, scòet gant an taol eus ar maro, na côves, na goulen pardon ouz Doue, na receo Sacramant ebet, ne ell gortos nemet an daonation, hac ar c'holl eus e ene a zo certain.

Esfejou ar Vesventi dre rapport an enor.

Ar Vesventi a zo eur viç qen udur, qen indign eus a eun den, ma ve avoalc'h evit er c'hassât examina piz eun den mèzo, e vanierou ridicul, an dizurz eus e gomziou hac eus e actionou.

Ar Mesvier ne rai mann eus ar pez a lavaror dezàn. An humiliationou a zo nebeut a dra evitàn, hac evit eur banne güin pe güin-ardant ec'h en em humilio ar pez a gueror. An dud honest en disprich, hac a veac'h ma zê supportet eur moment en eun assamble honest : inoui a ra ; dic'houti a ra dre e gomziou sot, ridicul, impertinant ; cäs a guemerer outàn, er chassal a rear gant mez ; tec'hel a rear dioutàn, rac lacât a ra ar c'halonou da heugui gant ar c'houez eus ar güin, eus ar güin-ardant. Tec'hel a rear dioutàn evel ma teu e-unan peurvuia da dec'hel diouz compagnunez an dud honest, eus a bere ar güel a zo eur boan evitàn, evit en em gaout gant e gamaradet a zebauch hac a libertinach.

Er stat-se, ma ec'h en em disqüez var ar ru, en disqüezer gant ar bis, e rear goab anezàn, e c'hoarzer dezàn, e lavarar en deus collet e sqiant : ar gristenien vad o deus truez outàn, hac ar vugale en heuill dre zivertissamant.

Cetu ar voyen eus a bebini en em zerviche güechall an tadou e Lacedemon, en horrol eus ar Vesventi : Mesvi a rent esclavet hac o disqüezent d'o bugale, evit ma qemerjent heus ouz eur viç qer mezus, ha spont na goeschent o-unan en eur stat qen dishonorabl.

Sant Chrysostom a c'haly ar Vesventi dishenor an natur humen : *Opprobrium generis humani*. En efet, pez seurt dishenor brassoc'h a eller da ober da natur an den eguet en lacat da goll e zignite, hac e izellât betec ar gondition eus an anevalet !

An den a zo bet crouet evel eun imach, eun hevelidiguez a Zoue ; seulvui ma zêo fur, prudant, devot, sobr, temperant, vertuzus, seulvui hevelloc'h a ze eo ouz Doue. Mes ouz petra eo hevel eur Mesvier nemet ouz eur Mesvier all ? Dre ar Vesventi e coll e zignite, e noblanç, ha n'en deus qet a vez oc'h en em lacât izelloc'h eguet an anevalet memes.

An aneval ar muya gourmand ne zêbr na ne ev nemet ar pezh en deus ezom : pa ve countantet e naoun, ne glasq qet davantach, hac an taoliou ar re rusta memes n'er lacafent qet da eva muyoc'h eguet n'en deus ezom. Mes ar Mesvier ne ell james terri e zec'het : seulvui ec'h ev, seulvui e fell dezàn eva, hac epad ma c'hell lavarat eur gomz, eo evit goulenn da eva, peguement benac ma en deus pell zo evet re.

Ar pezh a zisting au den diouz an aneval eo ar rêson ; mes mar deu an den dre ar Vesventi da goll ar rêson, e coll dre ze ar pezh a zisting anezàn diouz au anevalet all, ha n'en deus mui netra pehini el lacafe huelloc'h egueto.

Amà ec'h elfemp ober ar reflexion-mà, penaos, da viana, an anevalet a zo mad da eun dra benac, darn da zouguen samou, darn da labourat an douar, etc. ; mes ar Mesvier, da betra ef-én mad? da eva, da eva, ha da netra qen.

An dud-se pere n'en dint occupet nemet da veuzi o rêson er güin, d'en em zigradi, d'en em renta hevel ouz an anevalet dre o c'hundu disprijabl hac ifam, ha beva a reont-i? Nan, nan ; ar seurt tud-se ne vevont qet, pa eo güir ne reont usach ebet eus o rêson. O buez a zo eur c'housq, pe, evit lavarat güell, eur maro, pa eo güir e zint maro evit ar rêson hac evit ar graç.

An Tadou Santel o deus parlantet er memes fêçon, ha dibaut a vech e comzont eus ar Vesventi hep lavarat eo ar Mesvier hevel ouz eun aneval. Sant Basil el lavar expressement : « An temperanç eo a ra an dud ; ar Vesventi a » chench an dud en anevalet. » Ar Vesventi a uz an den, a zivoëd e benn, a ra dezàn coll ar memor, ar rêson, ar speret ; chetu perac e veler Mesverien còs pere ne ellont qet memes eva ur verennad güin hep coll ar rêson, ha pere a zo atao evel tud sot, diot, incapabl da c'houarn o zieguez, da regli o aferiou, ha d'en em gundui o-unan ; hac eus ar seurt tud-se e lavarar : Chetu aze eun den uzet ha rentet sot dre ar boesson.

VI°

Effejou ar Vesventi evit ar yec'het.

Selaouit penaos e parlant ar Speret-Santel var ar sujet-mà :
» An den reglet mad en em gontant gant nebeut a vin. Mac'h

» evit nebeut e cousqot tranqil hac hep poan : an hini a ev
 » re ne gousq qet hac a zoufr poan en e entraillou. An hini a
 » zèbr nebeut a gousco yac'h ; repos a raï betec ar mintin,
 » hac e ene a vezo en peoc'h. » Doue a zo admirabl er fêçon
 ma en deus disposet pep tra en urz eus an natur. Peguement
 benac ma o deus an dud troublet an urz naturel-ze, Doue a
 zalc'h cuzet ennàn instructionou secret pere hor c'hundu d'ar
 c'hraç. Fellout a ra da Zoue e teufe ar rêson da gundui ha
 da regli ar sqianchou naturel, hac an den, er c'hontrol, a
 fell dezàn e teufe ar sqianchou naturel da gomandi d'ar rêson
 ha da guemeret o flijadur : ac'hano e teu ar gourmandis evit
 an debri hac an eva, hac ar Vesventi, dishenor an natur hu-
 men. Mes Doue, eme Sant Augustin, a laca urz en dizurziou-
 ze memes : ar boan a heuill ar blijadur, hac ar c'hrim a zo
 eur bourreo evit an den coupapl : an den a ra re en deiz, a
 goll ar repos en nôs ; ar c'horf maguet gant re a zelicatiri a
 zoufr clénvejou poanius ha mezus bras ; hac alies eur vuez
 tremenet en débauch hac el libertinach, a êchu dre eul languis
 impossibl da barea, pe dre ar maro en creiz an nerz. An den
 moderet, er c'hontrol, eme ar Furnes, a gousq tranqil hac
 en deus eur yec'het parfet. Evelse an den a anavez dre ex-
 perianç penaos ar blijadur güirion, pehini ne lès remors
 ebet var e lerc'h, eo disprijout ar blijadureziou.

VII°

Effejou ar Vesventi diouz costez ar madou.

Ne dê qet necesser en em arrêti amàn da brouvi eun dra
 qer sclêr dreizi e-unan, anavezet gant an oll, ha desqet
 bemdez gant an experianç. Eur Mesvier n'en deüs sourci ebet
 eus e aferiou ; e barqeyer ne maïnt qet e stat-vad ; e labou-
 riou, e c'hounideguez a zo great re zivezat, great fall ; e
 zouar a brodu nebeut ; e zomestiqet o velet ne mà qet ganto
 ar mestr evit o c'hundui, n'en em lazont qet o labourat. Con-
 siderit c'hoas penaos e teu ar Mesvier d'en em revina : ma
 en deus eur parc benac, e verz anezo tam-ha-tam ; goude
 beza evet talvoudeguez e zouarou, e verz leve e vreg, hac eus
 a broprietour e teu da veza fermour.... fermour, ne baë qet
 e Vouel-Mikeal ; berna a ra dle var dle ; ne cll mui paëa ; e

vestr er poursu; an urcherien a laca arrét en e dy; ar pezie a chome gantàn a zo güerzet var ar plaç.... Chetu én hep ty, hep arc'hant: petra e teuyo-én da veza? petra a rayo? cun-tinui da eva. E zort truezus a ra nebeut a impression var e galoun caledet; en em gonsoli a ra en bér amzer. Va di-vrec'h a zo mad, emezàn, labourat a rìn diouz an deiz, ha chetu én labourer diouz an deiz, condaonet da labourat a zalec ar mintin betec an nòs evit gounit eur goënnec benac.

Da betra e cundu ar panchant evit an eva? Da goll eun amzer precius. Pet moment, pet devez collet gant al labourerrien hac an artizanet Mesverien! Goude pep gouël eo ne-cesser tremen eun devez o feneanti hac oc'h eva, hac epad an amzer-ze petra a c'hounezet evit en em vaga ha maga eur vreg ha calz a vugale?... Daou goll en unan: chom hep gounit ha dispign muyoc'h. Gounideguez eur sizun labour a zo teuzet da Zul en davarn; ar Mesvier ne voar espern netra. Den hep caloun, e tispign ar pez a dlie servichout da vevañ e vreg hac e vugale maleürus, pere a lès da zua gant an naoun hac ar vizer: ha goude qement-se, petra a chom en eur famill? Ar baourentez, ha truillou paour evit en em c'holoï. Pet tieguez en o eas, pe a dlige beza en o eas, a zo revinet dre ar Vesventi! Pet paour ne aller qet da gounta pere ne dint paour nemet dre o faot!

Eur filosof ancien o velet güerza ty eur Mesviér evit paça e zle, a lavare gant calz a résoun: Doueti a rèan pell-ze e tlie an ty-ze pehini a yoa ato leun a vin, rejeti eun devez benac an hini a chome ebars.

VIII°

Essejou ar Vesventi evit ar peoc'h en tièguez.

En lavaret hon eus diaraoc: ar Vesventi a zo ar penn-caos eus a vil sican, eus a vil disput. Qement-mâ a zo güir dreist peb tra etre eur pried Mesvier hac eur vreg pehini a vouel var e zizurziou. Petra a erru? er gouelet a rear bem-des: eur vreg maleürus a vouel, a huana, coll a ra patientet, en em facha, en em goleri a ra a enep e fried pehini a deu mezo d'ar guear pe a rànqer mont da guerc'hat d'an hostaliri. Ar chagrin, an dizesper, a laca ar paour qeas greg-se er

meas anezi he-unan. Pet leoudouet! pet mallos! pebes coler!
pez seurt trêtamant abers an hini a dlie he difen!

Ar Mesvier a zo chomet divezat en davarn, e vreg paour,
mantret, a zo azezet var an oalet ouz er gortoz, hac a grèn
en eur zònjal er pez a vel qellies a veach. — Erruout a ra en
creiz an nòs pe vardro goulou-deiz : er c'hlévet a rear a bell;
cana, crial, bléjal a ra : erruout a ra en qever an nòr, e
digueri a ra gant eun taol troad. Pez seurt buez a ya da go-
manç en ty! E gomziou qenta oc'h antren a zo blasphemou
horrupl. Hevel eo ouz eul leon en fulor; goulén a ra da
zébri hac e roer dezàn; ne dê qet countant, hac e comanç
a nevez; pedi a rear anezàn da en em galmi, hac e fulor a
gresq; teuler a ra var an douar ar pez a zo preparet dezàn,
hac ar plat var behini eo servichet; terri a ra qement a gouez
dindàn e zaouarn; stêqi a ra e dreid; dansal a ra var an tân;
gourdrous a ra da vrujuna peb tra. — Inutil eo d'ar vam
dezolet qemer etre he divrec'h he c'hrouadur bian evit calmi
al leon furius-se, netra na ell e arrêti, hac ar c'hraouadur
ne vezo qet muyoc'h respetet eguet e vam, eürus c'hoas o
daou, pa elloñt tec'hel eus an ty, exposet evit güir d'ar goal-
amzer, mes da viana delivret diouz coler ar Mesvier. Hac
ar Mesvier pehini a ra qement-se a zo eun den? eun tad a
famill? eur penn tieguez?

Deoc'h en em adressàn eta bremâ, Mesverien, hac e lavaràn
gant ar profet Joël : « Dihunit eus ar c'houzq terrupl en
« pehini oc'h evel sebeliet. Scuillit daëlou c'huero var ar
« stat deplorabl en pehini e languissit abaoue pell amzer. »
N'en em gontantit qet da scuilla daëlou ordinal, *ululate*,
hirvoudit ha yudit gant glac'har, c'houi pere a ev güin
hep moderation, ha c'houi ive pere a ev gant plijadur ha dre
sansualite, *expergiscimini ebrü et flete et ululate omnes qui
bibitis vinum in dulcedine*, rac danjer bras a zo ma comancit
da eva dre blijadur, na deufac'h da en em gustumi da eva
re; hac ar memes profet a ro c'hoas eur rézoun-all : *abala-
mour ar güin a vezo tennet eus ho qinou*. Ha fellout a ra deoc'h
tremen ho puez o veva evel eun aneval hac ancounac'hât
atao ho condition a zen, a gristen? Ha fellout a ra deoc'h
beva atao evel tud pere n'o deus na caloun, nac henor, na
dignite? En em anavezit eta; gouclit ho tizurzou tremenet;

grit eur binijen sincer ha chenchit antieramant a vuez. Dihunit, goüelit, hirvoudit, yudit dre ho clac'har. *Ululate.*

En em adressi a ràn ive deoc'h-hu pere a freqant ar Vesverien hac a zo o mignonet, hac hoc'h exhortàn da evita o c'hompagnunez ha da dec'hel a grenn diouto. O c'hompagnunez a zo danjerus evel eur c'hlévet spegus, hac a dra sur e teufet da veza hevel outo. Ouspén-ze, mad eo ec'h anavessent e te-c'her diouto, evit ma teuy ar vez (mar dint c'hoas capabl da gaout mez), d'o lacât da antren enno o-unan.

Plijet gant misericord an Autrou-Doue goloï a gonfusion gement hini a zo sujet d'ar viç detestabl-ze, evit ma teui ar vez d'en em velet disprijet ha rebutet, d'o c'hontraign da renonç d'o dizurs! Pedomp-oll an Autrou-Doue da imprima en caloun ar Vesverien eur volontezez ferm d'en em voderi, evit ma c'hellint evelse repari o buez fall tremenet, rei exempl vad d'o nessa, pere o deus alies scandalizet dre o exemplou fall, ha meritout dre ar gundu-ze an eürusted eternal.

(*Beilladegou ar Presbytal.*)

PETRA EO AN DAVARNERIEN; PEHINI EO O DEVER.

(*Tennet diouz Beilladegou ar Presbytal.*)

Eun den a varvas dre accident, ha mèzo mic-dall.

An Autrou Durand a gav an tavnier en ty pehimi an den maleürus-se a voa en em vesvet. Ober a ra dezàn rebechou : c'houi, emezàn, a zo caos eus an accident-se.

An Tavnier. — Me?

An Autrou Durand. — Ia, c'houi; c'houi oc'h eus mesviet an den-ze.

An Tavnier. — Me ne m'eus qet pedet anezàn d'en em vesvi, ne m'eus-én qet contraignet da eva.

An Autrou Durand. — Qement-se a ell beza güir; certen eo gouscoude oc'h eus roet dezàn ar peza a gare da eva. Ha ne dliac'h-u qet refus dezàn, pa oc'h eus santet en devoa avoalc'h?

An Tavnier. — Ah! ah! me ne ellàn qet refus da rêi da eva d'ar re a c'houlén.

An Autrou Durand. — En ober a ellac'h, hac en ober a dliac'h : mil güech eus lavaret deoc'h en em rentec'h coupabl o vesvi an dud.

An Tavarnier. — Ha c'houi a false deoc'h e crocfeñ en o diouascoas evit o lacât er meas eus va zy?

An Autrou Durand. — Heb douetanç; er fêçon-ze pe en eur fêçon-all, ne rafac'h nemet ho tever, pa na dint qet résonabl avoalc'h evit selaou hoc'h avizou.

An Tavarnier. — Ah! ma rafen an dra-ze, ne deufe den d'am zy. Me a ranq beva ive; ha ma chasseân an dud eus va zy, n'em bezo mui a braticou, hac ec'h ellân staga va dent ouz ar rastel.

An Autrou Durand. — Selaouit, va mignon : Beva a rânqit, güir eo; mes ne dleit qet mesvi ar re a ya d'ho ty.

Beva a rânqit, mes nonpas divar goust qement a dud pere a revinit, o terc'hel en ho ty epad daou, tri, pêvar devez tadou a famill, artizanet, pere, evit eva o-unan, ne roont qet eun tam bara da zebri d'o bugale.

Beva a rânqit, mes sônjit ivez e rânqot mervel, ha penaos e credot-hu aparissa dirac Doue gant eur goustianç samet eus a guement all a bec'hejou, eus an oll bec'hejou eus a bere oc'h caos o lezel an dud-se d'en em vesvi en ho ty d'ar Goueliou ha d'ar Zuliou.

Beva a rânqit, mes laqit urz vad en ho ty; na bermetit qet ennân comziou a enep ar Religion hac an honestis christen; na bermetit qet ennân antretienou particulier entre ar baotret yaouanc hac ar merc'het yaouanc; na roit qet da eva epad an ofiçou, particulieramant d'ar re eus ar barres; na zigorit qet ho tôr d'ar Vesverien; refusit da eva d'ar re a zo anat ar güin varnezo; pedit ar re a zo erruet er poent-se, hep ma veac'h coupapl, d'en em denna qüit. Accomplissit oñ ur guer an oll deveriou comandet gant ar justiç, ar garantez hac ar Religion, hac e vevot gant honestis ha gant honor. An oll dud afêçon a yêlo d'ho ty, abalamour ma vezint assuret n'en em vesvint qet ennân. Calz a dud a ranq monet d'an tavarniou evit o aferiou, o c'herent, o mignonet : ma ve eun tavarnier pehini a laqafe urz vad en e dy, ar re-ze oll ne felvesse qet dezo mont e leac'h all.

An davarnierien ne gredont qet laqat ar Vesverien er-

meas eus o zy, na refus dezo da eva! Ia, epad ma ell ar Vesverien-ze paea; mes an davarnerien n'o deus aoun ebet evit laqat ermeas ar Vesverien anavezet evit paeamantourien fall; n'o deus aoun ebet evit o laqat ermeas, pa na ellont muy eva : neuze o laqont ermeas hep truez ebet, en creiz an nôs, dre an amzer ar rusta, hep en em chagrina da c'hou-zout pe e perissint en hent, pe ne raint qet.

Eun tavarnier a zo oblijet, dre e etat, da viret na ve Doue offancet en e dy. Mes petra a ra-én? Ne sell qet pe en deus bet avoalc'h an hini a antre en e dy, pe n'en deus qet bet : ne zônch nemet da réi da eva ha da brofita. An oll a voar pebes tapach, pebes dizurz a ve en tavarniou d'an deziou Sul, d'an deziou marc'hat, d'an deziou foar. Mar en em arrêtit e qever dôr eun davarn, e clêfot eno cana, crial, blasfêmi; e velot o sortial ac'hano tud mêzo mic-dall. Ha coupapl eo an tavarnier? Ia certen; n'eus douetanç ebet, pa zeo güir en em rent participant en eun action fall, pe, evit lavarat güell, en mil action fall. Eun tavarnier fall a lès eun infinite a dud d'en em vesvi en e dy, da gana chansoniou fall, da lavarat comziou impi, control d'ar Religion, d'ar burete; permeti a ra dezo dispen reputation o nessa; o derc'hel a ra epad an deiz hed-a-hed, da Zul, ha memes epad an ofiçou; permeti, tenna a ra en e dy tud yaouanc pere en em goll eno, tadou a famill, artizanet paour, pere ne zortiont nemet pa o deus dispignet o güennec diveza. Ar sican, an emgannou, ar gassoniou, ar venjançou, revin ar famillou, dizurziou an tiegueziou, ar maro memes, cetu pezh seurt frouez a brodu ordinalamant an tavarniou fall.

Hol credit ac'hanôn, va mignon, ho tivrec'h a zo mad, nerz oc'h eus : labourit, e leac'h beza tavarnier; muyoc'h a a fatic ho pezo evit güir, mes ivez hoc'h ene a vezo muyoc'h en assuranç, ha c'houi a vezo muyoc'h henoret.

AVIS.

*Caout a r er e ty L EDAN, Imprimer e Montroulez,
al Levriou hanvet am  varlerc'h :*

Deveriou ar C'hristen, cresp et calz, e paper fin.
Instructionou Christen, evit an Dud Yaouanc. [Christen.]
Curunen ar Verc'hez, evit usach ar Merc'hed hac ar Graguez
Imitation Jesus-Christ, reizet mad, ha paper brao.
Imitation ar Verc'hez Santel.
Abrege eus an Aviel, gant Meditationou.
Instructionou profitapl, pe ar S onjit ervad nevez.
Levric an  el-Gardien, dediet d'ar Vugale.
An Devez Mad, pe f econ da zantifia an devez.
Reglamant a Vuez, pe an Taulennou.
Abrege eus an Doctrin Gristen.
Catekismou Treguer, Leon ha Qerne, e gallec hac e brezonec.
Catekis Historiq, e gallec hac e brezonec.
Canticou spirituel, evit ar Retrejou, Missionou, etc.
Canticou nevez, evit ar Retrejou, Missionou, etc.
Mellezour ar Galon, pe Examin a Goustian .
Instructionou var Galon Jesus. — Ar Scapuler.
Hent ar Groas, hervez hini ar Fondatour. — Ar Vuez Devot.
Pedennou an Azvent hac ar C'houraiz, e brezonec hac e gallec.
Levric ha Billejou ar Rosera, e gallec hac e brezonec.
Buez Joseph, gant eur b eleg a Leon. — Levric Santez Anna.
Mysteriou an Oferen. — Ar Buguel Fur.
Calandrier an Induljan ou Plenier. — Hent ar Barados.
Antretien etre eur Missioner hac eun Touer Doue.
Heuriou Briz. — Hirvoudou ar Profet Jeremi, en rimou.
Pastoral ha Noueliou Brezonec. — Ar Finvezou Diveza.
Buez ar Zent. — Chapeled pe Curunen hor Zalver Jesus-Christ.
Litaniou ar Maro Mad. — Ofi  Sant Vi ant a Baul, etc.

Pep seurt Levriou all, e gallec, brezonec ha latin; Ima-
chou, Taulennou, Paper, Pl n, Liou, Scriptoriou, Canivet,
Crayonou, Paper fleuriet, Paper aour hac arc'hant, Paper
faus-fleur evit an Ilisou, Greun bian, a bep seurt liou, ha re
aour hac arc'hant. — Cartennou evit an Auteriou, etc.

